

Franciszek Stopniak

Ks. Prof. Dr Zdzisław Obertyński

Studia Theologica Varsaviensia 17/1, 5-14

1979

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

FRANCISZEK STOPNIAK

KS. PROF. DR ZDZISŁAW OBERTYŃSKI
(1894—1978)

Treść: I. Ważniejsze fakty z życia; II. Kariera naukowa; III. Praca naukowo-badawcza.

I. WAŻNIEJSZE FAKTY Z ŻYCIA

Zdzisław Marian Obertyński, syn Zdzisława i Marii z Pogorskich urodził się we Lwowie 1 XII 1894 r. Początkowe wykształcenie uzyskał w domu rodzinnym, przechowującym tradycje rodu Obertyńskich herbu Sas na Obertynie. Wykształcenie średnie otrzymał we Lwowie i w gimnazjum jezuickim w Kalsburgu k. Wiednia. Po uzyskaniu tam świadectwa dojrzałości w 1913 r. studiował prawo na Uniwersytecie Wiedeńskim w latach 1913—1914. Pierwsza wojna światowa przerwała te studia. W latach 1916—1918 pełnił czynną służbę wojskową, walcząc w stopniu porucznika kawalerii austriackiej przeciw Rosjanom na ziemiach Małopolski Wschodniej. Ciężko ranny dostał się do niewoli rosyjskiej i przebywał w różnych obozach jenieckich na terenie Rosji europejskiej i azjatyckiej. Po wybuchu rewolucji uciekł z niewoli w 1918 r. i przeszedł linię frontu. Następnie został adiutantem gen. T. Rozwadowskiego i uczestniczył w formowaniu polskich sił zbrojnych. Kierował misją wysłaną do Czech w sprawie kupna zakładów zbrojeniowych Tesla dla Polski, przewidzianych traktatem wersalskim do likwidacji. Z misji tej został odwołany, a po wyjeździe Rozwadowskiego do Paryża wstąpił do seminarium duchownego w Krakowie. Arcybiskup krakowski A. Sapieha wysłał go na studia do jezuickiego *Canisianum* w Innsbrucku. Nie ukończywszy studiów w Innsbrucku, po krótkim pobycie

w Rzymie wrócił do Lwowa i w 1922 r. przyjął z rąk arcybp. J. Bilczewskiego święcenia diakonatu w prywatnej kaplicy arcybiskupa. Święceń kapłańskich udzielił mu w tym samym roku bp B. Twardowski. Pracował najpierw w Gologórach, a od 1925 r. we Lwowie, gdzie był prefektem w szkołach powszechnych i średnich oraz wikariuszem w parafiach św. Magdaleny i św. Mikołaja. Jednocześnie studiował na Uniwersytecie Jana Kazimierza dyscypliny historyczne, a potem był tam zatrudniony i habilitował się. W 1932 r. zaczął wykładać na Uniwersytecie w Warszawie, gdzie również brał udział w pracach diecezjalnych. Np. wykładał historię Kościoła w Wyższym Instytucie Kultury i Wiedzy Religijnej oraz był cenzorem ksiąg o treści religijnej.

W 1939 r. jako ochotnik uczestniczył w kampanii wrześniowej. Był kapelanem polowego szpitala wojskowego zorganizowanego w gmachu Uniwersytetu Warszawskiego, pomagając czynnie w ratowaniu księgozbioru uczelni. W początkach października 1939 r. wraz z innymi księżmi diecezji warszawskiej został osadzony w więzieniu na Pawiaku. Po zwolnieniu udało mu się wyjechać do Włoch. Od grudnia 1939 r. do maja 1940 r. był w Rzymie przewodniczącym komitetu dla ratowania wywożonych przez okupanta polskich profesorów i personelu uniwersyteckiego. Odpowiednie memoriały zostały złożone rządowi neutralnych jeszcze wówczas państw oraz instytucjom prywatnym, jak Rockefeller czy Canergie. W wyniku tej akcji zwolniono wielu profesorów Uniwersytetu Jagiellońskiego. Następnie udał się do Francji, gdzie pełnił funkcję kapelana utworzonej tam Armii Polskiej. Po klęsce Francji przedostał się do Anglii i jako dziekan I Korpusu pracował w duszpasterstwie wojskowym w randze majora. Następnie został wikariuszem generalnym dla Polaków na terenie okupowanym przez Brytyjską Armię Renu. W r. ak. 1944/45 prowadził duszpasterstwo akademickie na wydziale lekarskim w Edynburgu oraz wykładał dla studentów wydziału prawniczego w Oxfordzie.

Po powrocie do kraju w 1947 r. podjął zajęcia dydaktyczne na UW. Poza historią Kościoła wykładał bezinteresownie na sekcji katechetycznej zorganizowanej przy Wydziale Teologii Katolickiej. Przeżycia wojenne z pierwszej i drugiej wojny światowej nadwyrężyły jego zdrowie. Dlatego wykorzystywał przerwy świąteczne i urlopy wakacyjne na wyjazdy do miejscowości uzdrowiskowych. W 1958 r. zakończył działalność dydaktyczną. W ostatnich latach, będąc częściowo sparalizo-

wany, nie opuszczał swego mieszkania w Warszawie i w miarę możliwości prowadził dalej pracę naukowo-badawczą. Był wicepostulatorem w procesach beatyfikacyjnych założycielek ss. niepokalanek.

W 1939 r. odznaczony został Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem bułgarskim Komandorii Orderu Zasługi Cywilnej oraz brytyjskim *Defence Medal*, a w 1946 r. powtórnie Złotym Krzyżem Zasługi. Zmarł 12 V 1978 r. w szpitalu powiatowym w Otwocku. Po nabożeństwie żałobnym w kościele św. Krzyża w Warszawie pochowany został 16 V w grobowcu ss. niepokalanek w Szymanowie k. Sochaczewa obok sanktuarium Matki Boskiej Jazłowieckiej, zgodnie z własnym życzeniem. W uroczystościach pogrzebowych wzięli udział księża biskupi: M. Rechowicz, B. Dąbrowski i Z. J. Kraszewski. Jako reprezentant KUL-u obecny był ks. prof. dr B. Kumor. W skład zaś delegacji ATK wchodził: ks. prodziekan prof. dr J. Pasierb, ks. prodziekan prof. dr J. Myśków, ks. prof. dr Cz. Jakubiec, ks. doc. dr hab. F. Stopniak i ks. dr J. Wysocki.

II. KARIERA NAUKOWA

Studia teologiczne odbył w latach 1919—1922 w Krakowie, Innsbrucku i Rzymie. We Lwowie stale pogłębiał swe studia z zakresu archeologii chrześcijańskiej, sztuki kościelnej i historii Kościoła na seminarium naukowym prof. W. Abrahama. W 1926 r. uzyskał doktorat z teologii w zakresie sztuki kościelnej i archeologii. W 1925 r. pełnił funkcję młodszego asystenta, w latach 1926—1932 starszego asystenta. W 1930 r. habilitował się z zakresu archeologii chrześcijańskiej na podstawie pracy *Pontificale arcybiskupa lwowskiego Jana Rzeszowskiego w bibliotece kapitulnej w Gnieźnie*. W tym roku został członkiem przybranym Towarzystwa Naukowego we Lwowie. W 1931 r. mianowano go docentem, a w rok później, po śmierci ks. bp. prof. E. Likowskiego, powołano na zastępcę profesora przy katedrze historii Kościoła w Polsce na Wydziale Teologii Katolickiej UW. Nominację na prof. nadzwyczajnego otrzymał w 1936 r. W napisanym przez siebie w 1948 r. *Szkicu działalności naukowej* zaznaczył, że nominację tę otrzymał dopiero w 1936 r. „z przyczyn wiadomych, a od Uniwersytetu niezależnych”. Od 1936 r. prowadził bezinteresownie studium liturgiczne w zakładzie architektury prof. O. Sosnowskiego na Politechnice Warszawskiej. W r. ak. 1938/39 był prodziekanem Wydziału, a w 1939 r. został jego dziekanem.

W latach okupacji nie przerwał działalności dydaktyczno-naukowej, kontynuując ją na terenie Włoch, Francji i W. Brytanii.

Od początku maja do 22 VI 1940 r. (kapitulacja Francji) miał wykłady zleczone na Polskim Uniwersytecie w Paryżu, a potem po 2 wykłady zleczone na uniwersytetach w Glasgow i Edynburgu. W 1940 r. miał odczyt dla Pen-Clubu w Edynburgu dla oficerów i szeregowych brytyjskich. W 1941 r. brał udział w konferencji z prof. Baxterem na uniwersytecie w St. Andrews w sprawie organizacji ruchomego kursu wiedzy o Polsce. W 1943 r. uczestniczył w międzysojuszniczej konferencji w Cambridge poświęconej zagadnieniu fałszowania przez Niemców historii krajów sąsiedzkich. W tym roku wygłosił odczyt dla Tow. Polsko-Belgijskiego w Londynie oraz przeprowadził cykl wykładów na kursie teologicznym dla polskich kapelanów wojskowych w Bothwell k. Glasgow. W 1944 r. miał wykład na Wydziale Prawa w Oxfordzie, w 1945 r. dla *Newman Society* w Edynburgu, a w 1946 r. dla oficerów i szeregowych brytyjskich w kwaterze głównej I Korpusu Armii Renu w Iserlohn.

Zajęty pracami na emigracji 29 IX 1945 r. w piśmie do rektora UW S. Pieńkowskiego zrzekł się urzędu dziekana Wydziału Teologii Katolickiej. Dn. 4 III 1947 r. nowy dziekan ks. W. Kwiatkowski interweniował w sprawie jego powrotu, który nastąpił 20 V 1947 r. Od 1 VII 1947 r. Obertyński prowadził już własne seminarium naukowe.

Wydział Teologii Katolickiej natychmiast ponowił wszczęte jeszcze przed wojną starania o uzwyczajnienie prof. Obertyńskiego. Z pisma dziekana z 27 V 1947 r. do Ministerstwa Oświaty wynika, że do sporządzenia wniosku o uzwyczajnienie przystąpiono w czerwcu 1937 r., wybierając komisję, do której należał m. in. M. Handelsmann. Komisja w maju 1938 r. uchwaliła wniosek o nominację na podstawie recenzji naukowej S. Kętrzyńskiego. W czerwcu 1938 r. senat UW poparł wniosek Rady Wydziału i przesłał go do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Dane te poświadczyli swymi zeznaniami profesorowie P. Chojnacki i J. Czuj, stwierdzając przeprowadzenie wniosku przed 1 IX 1939 r. Załączono również relację dr. J. Patkowskiego, pełniącego przed wojną funkcję dyrektora Departamentu Nauki i Szkół Wyższych w Min. WRiOP, do którego zwrócił się Kwiatkowski z Czujem w sierpniu 1939 r. Według pisma z 27 V 1947 r. nominacja Obertyńskiego na profesora zwyczajnego „została już pod-

pisana przez Prezydenta Rzeczypospolitej, a dekret nominacyjny zostanie wnet przesłany do Uniwersytetu Warszawskiego". Dlatego dziekan prosił tylko o potwierdzenie, że „Obertyński jest profesorem zwyczajnym na katedrze historii Kościoła w Polsce”. Jednak 7 IV 1948 r. zastępca dyrektora Departamentu Z. Pomianowski w odpowiedzi na pismo rektora UW z 28 V 1947 r. popierające wniosek dziekana odpowiedział odmownie, ponieważ — jak pisał — „w odszukanych aktach przedwojennych nie odnaleziono żadnej korespondencji w tej sprawie”. Proponował natomiast wystąpienie w tej kwestii do Ministerstwa, o ile dorobek naukowy kandydata jest wystarczający. W tej sytuacji Wydział Teologiczny zlecił napisanie recenzji profesorom T. Glemnie (13 V 1948 r.) i S. Kętrzyńskiemu (18 V 1948 r.), którzy wkrótce złożyli pozytywne oceny. Brak pełnej dokumentacji utrudnia wyczerpujące przedstawienie sprawy, która nie zakończyła się uzwyczajnieniem.

Obertyński pełnił swe obowiązki uniwersyteckie do 2 VIII 1954 r., kiedy Rada Ministrów podjęła uchwałę o wyodrębnieniu Wydziału Teologicznego z myślą o zorganizowaniu Akademii Teologii Katolickiej. Ks. prof. Obertyński wykładał historię Kościoła w warszawskim seminarium metropolitalnym, którego alumni początkowo byli studentami ATK. Wzbraniał się jednak podjąć wykłady na wyższym kursie na Bielanach i 23 VIII 1955 r. złożył rezygnację z wykładów. W styczniu 1957 r. profesorowie b. Wydziału Teologicznego UJ odeszli z ATK. Z historyków pozostał jedynie adiunkt J. Fijałkowski z b. Wydziału Teologicznego UW i dlatego Rada Wydziału Teologicznego ATK wszczęła kroki o powrót na katedrę Z. Obertyńskiego. Dnia 29 I 1957 r. Obertyński skierował pismo do dziekana ks. prof. W. Urmanowicza, zapytując o status ks. prof. H. E. Wyczawskiego w związku z propozycją, jaką otrzymał od Wydziału. W piśmie z dn. 8 X 1957 r. dziekan wyraźnie stwierdził, iż T. Glemnę i H. E. Wyczawski zrzekli się swych etatów (H. E. Wyczawski, *Historia Kościoła. W: Księga Pamiątkowa XX lecia ATK w Warszawie 1954—1974*, Warszawa 1976 s. 129 podaje, że był na urlopie bezpłatnym). Wówczas Obertyński przyjął propozycję Rady Wydziału Teologicznego. W dniu 29 X tego roku Rada Wydziału wystąpiła z wnioskiem do Ministerstwa Oświaty o etat dla Obertyńskiego, poparty przez senat ATK. 13 XII 1957 r. minister zażądał podania motywów rezygnacji i powrotu Obertyńskiego. W piśmie senatu z 18 XII 1957 r. wyjaśniono, że wprawdzie w 1955 r. doszło do zrzeczenia, ale pismo Obertyńskiego nie

było rozpatrywane przez władze ATK. „Obecnie po rezygnacji tych profesorów (T. Glemny i H. E. Wyczawskiego) katedra historii nie została obsadzona”. 13 II 1958 r. minister S. Żółkiewski w piśmie do rektora uznał pismo Obertyńskiego z 23 VIII 1955 r. tylko jako odmowę podjęcia zajęć w ATK; a nie rezygnację z etatu i 30 IV 1958 r. powołał go z dniem 1 V 1958 r. na stanowisko samodzielnego pracownika naukowego.

Obertyński uzależnił objęcie etatu od sprawy uzwyczajnienia, będąc pewny pozytywnego jej załatwienia, o czym świadczy jego list z 10 VI 1958 r. do prymasa Polski S. Wyszyńskiego. Rada Wydziału powołała w czerwcu tego roku na recenzentów A. Gieysztorą, W. Tomkiewicza i T. Silnickiego, a 30 VI dziekan Wydziału zwrócił się pisemnie do Ministerstwa Oświaty i nawiązując do przewodu z 1948 r. jeszcze raz prosił o uzwyczajnienie. W sierpniu 1958 r. minister S. Żółkiewski przesłał pismo dziekana w sprawie Obertyńskiego do Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej. Do pisma dołączony był wniosek Instytutu Historii UW, w którym znalazło się zdanie, iż działalność naukowa, dydaktyczna i wydawnicza Obertyńskiego „od wielu lat wymagała już uznania w postaci stopnia profesora zwyczajnego”. Ponieważ proces uzwyczajnienia przedłużał się, Obertyński w piśmie do ministra z 7 XI 1958 r. domagał się zwrotu swych 8 przekazanych do Ministerstwa prac. 3 XII 1958 r. Centralna Komisja Kwalifikacyjna powiadomiła rektorat ATK, że dorobek naukowy Obertyńskiego nie daje podstaw do mianowania go profesorem zwyczajnym. W tej sytuacji Obertyński 13 XII 1958 r. zwrócił się powtórnie do ministra o zwolnienie go z etatu.

Ks. Z. M. Obertyński był więc w latach 1932—1954 profesorem na Wydziale Teologii Katolickiej UW. W roku ak. 1954/55 oraz w okresie 1 V — 31 XII 1958 r. pozostał formalnie przy katedrze historii Kościoła w Polsce na Wydziale Teologicznym ATK. Wprawdzie nie wytrwał do końca w swym zamiarze pracy w ATK, ale tłumaczą go dość skomplikowane warunki, w jakich wówczas znalazła się uczelnia. Warto też dodać, że po swoim odejściu z ATK opublikował w wydawanych przez Akademię czasopiśmie 8 prac naukowych, w tym 3 w STV.

III. PRACA NAUKOWO-BADAWCZA

Ks. prof. Z. M. Obertyński wyszedł ze szkoły W. Abrahama, zaliczanej w owym czasie do najlepszych w zakresie historii

źródła. Miał stałe kontakty naukowe z O. Balzerem, P. Dąbkowskim, W. Podlachą i J. Ptaśnikiem w Krakowie, S. Kętrzyńskim, M. Handelsmannem, W. Tokarzem, L. Kolankowskim, J. Wolińskim i O. Sosnowskim w Warszawie. Jego praca naukowa dotyczyła kilku dziedzin historii Kościoła powszechnego i lokalnego, na co pozwalały mu rzetelne studia przygotowawcze. Wypracował własny sposób widzenia przeszłości, w którym istotnymi czynnikami procesów historycznych były sztuka i kultura artystyczna w powiązaniu z historią prądów umysłowych. Starał się je uwidaczniać w swych publikacjach dotyczących średniowiecza i czasów nowożytnych. Zwłaszcza w średniowieczu interesowały go osiągnięcia Kościoła na polu sztuki, głównie zaś jako najbardziej subtelny jej wyraz — iluminacje, tj. graficzne i symboliczne przedstawienie tematów filozoficzno-teologicznych.

Do grupy tej należy zaliczyć prace: *Miniatury południow-włoskiego pontyfikatu z XIII w. w Bibliotece kapituły Gnieźnieńskiej* (1930); *Wyobrażenie Trójcy Św. w tzw. Modlitewniku Warneńczyka* (1932); *L'image de la Trinité au château de Lublin* (1932); *Ślad tzw. Ognia Jerolimskiego w liturgii śląskiej* (1937); *Uwagi o wyposażeniu wnętrza Tumu Łęczyckiego* (1946); *Kościół i jego wnętrze* (1949); *Sztuka a liturgia* (1952); *Świątynia katolicka* (1958); *Habakuk, Daniel i Zachariasz. Problem ikonograficzny w kościele św. Trójcy na zamku w Lublinie* (1960). Zajmował się *Tzw. Psalterzem Mariąńskim z Zinna* (1934) oraz *Biblią Płocką* (1956).

Wiele uwagi poświęcił pontyfikatom, tj. księgom zawierającym liturgię sprawowaną przez biskupów. Opracował: „*Pontificale Halickie zwane Pontyfikatem Boryszewskiego*” (1930); „*Pontificale arcybiskupa lwowskiego Jana Rzeszowskiego w bibliotece kapitulnej w Gnieźnie*” (1930); „*Pontyfikaty krakowskie XV w.*” (1961) i szczególnie *Pontyfikat krakowski z XI w.* (1977). Publikował również prace z historii liturgii, w tym: „*Benedictio propitiatorii*” w Krakowie (1965); *Tytuł „archiepiscopus apostolicus” w XI w. w Krakowie* (1967); *Wzory i analogie wybranych formuł w liturgii krakowskiej w XI w.* (1969); *Santgalleński wzór w polskiej liturgii* (1969). Przedmiotem jego badań była także hagiografia. Pisał o św. Jacku (1961) i o św. Monegundzie (1966) oraz na trudny temat św. Stanisława: *Kadłubkowe „inter infulas”* (1972). Interesował się też miejscami kultu, czego dowodzą prace: *Częstochowa* oraz *Legenda Jazłowiecka* (1962).

Obertyński był pierwszym historykiem, który od czasu Sa-

doka Barączka zajmował się w sposób naukowy sprawami Ormian polskich. Ustalił m. in., że na soborze we Florencji polscy Ormianie występowali samodzielnie jako niezależni od delegacji katolika z Eczmiaszynu. Na temat Ormian opublikował szereg prac: *Eine Gründungskunde der Polnischen Armenien aus dem XIV Jahrhundert* (1932); *Les Arméniens polonais et leur attitude envers Rome* (1933); *Na marginesie diecezjalnego schematyzmu ormiańskiego* (1934); *Polscy Ormianie* (1934); *W sprawie ofiarodawcy ormiańskiego ewangeliarza z XII w.* (1934); *Die Florentiner Union* (1934); *Die Polnischen Armenien und ihr Erzbischof Andreas in Jazłowiec* (1961).

Drugim tematem opartym na materiałach archiwalnych była historia kapucynów w Polsce i na Litwie, jakkolwiek nie zdążył zbadać ich dziejów wewnętrznych. Głównym jego osiągnięciem w tej dziedzinie jest ustalenie spisu fundacji zakonnych z lat 1682—1772. Wydrukował: *Początki polskiej prowincji kapucynów* (1936, w języku niemieckim 1938); *Litewskie plany polskich kapucynów* (1939, w języku polskim i niemieckim). W związku z procesami kanonizacyjnymi pisał o zmarłych wstąpieniach i niepokalankach ze szczególnym uwzględnieniem ich wzajemnej zależności (1949) oraz o M. Darowskiej (1950).

Pozostawił nadto kilka prac luźno związanych ze swymi zasadniczymi zainteresowaniami: *Agenda wileńska z 1499* (1929); *Mowa bazylejska Elgota* (1936); *Materiały do biografii Krasickiego w warszawskim konsystorzu metropolitalnym* (1936); 2 prace o bp. lwowskim Tomaszu (1937; 1939); o misjonarzach świętokrzyskich w okresie powstania styczniowego (1938); o ks. J. Fijałku (1937); o W. Ledóchowskim (1948); o kard. J. Puzynie (1958; 1971). Pisał też o Wydziale Teologicznym Warszawskim (1938; 1954).

Recenzował prace z zakresu hagiografii, historii liturgii i życia duchowego Kościoła takich autorów jak: Th. Schmidt (1927); W. Abraham (1927); C. Enlart (1931); E. Allison (1946; 1949); T. Hahn (1950); s. M. Bronisława (1955); M. Winowska (1957); A. Schletz (1954; 1957); Z. Ameisenowa (1959); K. Górski (1965) i W. Urban (1969).

Prace Obertyńskiego publikowane w okresie 1928—1978 w liczbie ok. 75 (nie licząc 43 haseł w *Encyklopedii wiedzy o książce*, obejmują przeszło 60 tematów, w tym 13 recenzji, 10 prac z historii liturgii, 9 z historii sztuki, 9 o Ormianach, 8 o pontyfikatach, 7 o zakonach, głównie o kapucynach i niepokalankach, ponad 10 na luźne tematy, 3 prace pozostały

w rękopisie. Opracowania te ukazywały się w językach: polskim, niemieckim, francuskim, angielskim, łacińskim i ormiańskim. Szczególnie prace o Ormianach i kapucynach popularyzowały dorobek nauki polskiej za granicą.

Prowadził ożywioną działalność wydawniczą w ramach początkowej przez siebie serii *Studia Historico-Ecclesiastica*, w której ogłaszał przede wszystkim prace swych uczniów. Do wojny ukazały się cztery tomy obejmujące prace: H. Foltwarskiego o Erazmie Ciołku (1935); H. Rybusa o kard. F. Jagiellończyku (1935); J. Atamana o W. Sierakowskim (1936) i T. Gostyńskiego o F. Krasińskim (1938). W 1949 r. wyszły trzy tomy: praca S. Librowskiego o kapitule włocławskiej oraz studium Obertyńskiego o zmartwychwstańcach i niepokalankach. Jako t. 8 w 1953 r. J. Koceniak wydrukował pracę o A. S. Dembowskim, biskupie włocławskim, a jako t. 9 w roku następnym Cz. C. Baran o franciszkanach śląskich. T. 10 zawiera pracę W. Urbana o hr. L. Sednickim biskupie wrocławskim (1955) i ostatni t. 11 — J. Fijałkowskiego o kolegiacie nowosądeckiej (1958). Wydawnictwo to stanowiło niemałe osiągnięcie naukowe w zakresie historii Kościoła w Polsce, zwłaszcza historii biskupów polskich.

Obertyński brał czynny udział w zjazdach historycznych polskich i międzynarodowych. Uczestniczył w 1933 r. w VII międzynarodowym kongresie nauk historycznych w Warszawie, w 1938 r. w analogicznym zjeździe w Zurychu, gdzie referował ruchy unijne w Polsce. 1935 r. brał udział w zjeździe im. Krasickiego we Lwowie. W 1938 r. był delegatem UW na uroczystościach związanych z kanonizacją A. Boboli, a w 1939 r. reprezentował uczelnię na uroczystościach jubileuszowych uniwersytetu w Sofii oraz na uroczystościach pogrzebowych papieża Piusa XI, doktora *honoris causa* UW. W 1936 r. był członkiem ekipy Politechniki Warszawskiej do badań nad zamkiem w Czerwonogrodzie. Pełnił funkcje przewodniczącego sekcji historii Kościoła w Tow. Miłośników Historii w Warszawie. W 1943 r. brał udział w międzysojuszniczym zjeździe historyków w Cambridge.

Obertyński angażował się także w dzieło kształcenia młodej kadry naukowej zwłaszcza po II wojnie światowej. Promował kilkunastu doktorów z historii Kościoła, uczestniczył w przewodach habilitacyjnych i profesorskich, np. M. Rechowicza i M. Żywczyńskiego. Na uwagę zasługują jego programowe memoriały pisane na obczyźnie w latach okupacji na temat przyszłej organizacji nauki polskiej. Po wojnie kierował

podobne memoriały do Episkopatu Polski o stanie nauk historycznych i konieczności tworzenia kadr naukowych. Trudne warunki, w jakich od początku przyszło mu działać, wytrwałość w pracy naukowej oraz jej efekty oceniane przez takich specjalistów, jak T. Glemma, A. S. Kętrzyński, A. Gieysztor, W. Tomkiewicz i T. Silnicki, nawet przy pewnych zaniedbaniach działalności dydaktycznej, wystawiają mu chlubne świadectwo wycucia potrzeb Kościoła w Polsce i własnej wobec nich służebnej postawy.